

UUESALU

Omad on üle õue

UUESALU KÜLA

ARENGUKAVA

2026–2030

SISSEJUHATUS	4
UUESALU KÜLA	4
DEMOGRAAFILINE JA SOTSIAALNE ANALÜÜS	6
Rahvastik ja trendid	6
Vanuseline struktuur ja muutused	6
Rahvastikuprognosis ja mõju	7
Järeldused küla arengu seisukohalt	7
KOGUKONNA VAATED JA VAJADUSED	8
Ühistranspordi puudulikkuse mõju	8
Avalik ruum ja kogukonna kohtumispaigad	9
Planeeringute selgus ja kõrvalhoonete seadustamine	9
Vaba aeg ja noored	9
Teenused ja igapäevane toimetulek	9
Kogukond ja kaasamine	10
Turvalisus ja kriisivalmidus	11
Kokkuvõtteks	11
HARIDUS JA NOORTE ARENGUVÕIMALUSED	12
VISIOON, MISSIOON JA VÄÄRTUSED	13
Moto	13
Visioon	13
Missioon	13
Põhiväärtused	13
ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSSUUNAD	14
Tugev kogukond ja kaasamine	14
Liikuvus ja ühenduvus	14
Lastele ja noortele suunatud elukeskkond	15
Kogukonnaruum ja teenused	15
Elukeskkond ja looduskeskkonnaga tasakaalus elukvaliteet	16
Turvalisus ja kriisivalmidus	16
PEAMISED STRATEEGILISED VÄLJAKUTSED	18
Kiire kasvu ja taristu arengu tasakaal	18

Arendajate roll, vastutus ja üleminekuperiood	18
Noorte vajaduste muutus ja kohalike võimaluste nappus	18
Kogukonnaruumide ja teenuste kättesaadavus	18
Väliste taristuprojektide kumulatiivne mõju	19
Kogukonna toimepidevus ja kriisivalmidus	19
UUESALU KÜLA ARENGUKAVA TEGEVUSKAVA	20
Tugev kogukond ja kaasamine	20
Liikuvus ja ühenduvus	21
Lastele ja noortele suunatud elukeskkond	22
Kogukonnaruum ja teenused	23
Elukeskkond ja looduskeskkonnaga tasakaalus elukvaliteet	24
Turvalisus ja kriisivalmidus	27
Soovituslik seire- ja hindamistabel	28
ARENGUKAVA ELLUVIIMINE JA JÄLGIMINE	29
Elluviimise põhimõtted	29
Rahastamine	29
Seire ja hindamine	30
Arengukava uuendamine	30
LISA 1. Uuesalu küla arengutegurite (SWOT) analüüs	31
TUGEVUSED	31
NÕRKUSED	32
VÕIMALUSED	33
RISKID JA OHUD	34
LISA 2. Uuesalu küla taristu hetkeseis, arengud ja riskid	35

SISSEJUHATUS

Uuesalu küla arengukava aastateks 2026–2030 määrab küla arengu peamised eesmärgid ja tegevussuunad, lähtudes kogukonna vajadustest ning elukeskkonna jätkusuutlikust arengust. Arengukava on aluseks Uuesalu Külaseltsi tegevustele ning toetab koostööd Rae vallaga küla arendamisel. Dokument jätkab varasema arengukava (2020–2025) suunda, arvestades seniseid arenguid ning kogukonna muutunud vajadusi.

Arengukava on kogukonna kokkuleppeline strateegiline dokument, mille eesmärk on toetada küla tasakaalustatud ja terviklikku arengut. See on töövahend nii külaseltsile, kogukonnale kui ka koostööpartneritele, aidates suunata otsuseid, planeerida tegevusi ning taotleda toetusi erinevatest programmidest.

Arengukava koostamise eestvedajaks on Uuesalu Külaselts, kaasates aktiivseid külaelanikke ja sidusrühmi eesmärgiga tagada võimalikult laiapõhine kogukonna esindatus. Koostamise käigus viidi 2025. aasta septembris läbi elanike arvamusküsitlus digitaalses keskkonnas SurveySparrow, mis oli kättesaadav nii eesti kui inglise keeles.

Arengukava koostamise protsess hõlmas ideekorjet, arutelusid, küsitluse läbiviimist ning olemasolevate dokumentide ja andmete analüüsi. Töö toimus vabatahtlikkuse alusel ning oli kogukonnale avatud ja läbipaistev.

UUESALU KÜLA

Uuesalu küla asub Harjumaal Rae vallas Tallinna linna vahetus läheduses. Tänu oma asukohale pealinna piiril on Uuesalust kujunenud kiiresti arenev elamupiirkond, mis pakub linnalähedast elukeskkonda rohelises ja rahulikus ümbruses.

Uuesalu on kujunenud noore elanikkonnaga külaks, kus kogukondlikul koostööl on oluline roll. Küla tugevus on aktiivne ja kokkuhoidev kogukond, kus inimesed tunnevad huvi oma elukeskkonna vastu ning panustavad selle arendamisse. Olulist rolli kogukonna kujundamisel mängib ka Uuesalu Külaselts, kes korraldab erinevaid ühisüritusi ning loob võimalusi elanike omavaheliseks suhtlemiseks ja koostööks.

Samas toob kiire kasv kaasa ka mitmeid väljakutseid. Suurenev elanike arv võib mõjutada eelkõige kogukonna sidusust, suurendada anonüümsust ning tekitada sotsiaalset kihistumist. Seetõttu on oluline teadlikult toetada kogukonnatunnet ja elanike omavahelist seotust.

Lisaks avaldab kasv mõju ka elukeskkonna toimimisele, sealhulgas liiklusohutusele, vaba aja veetmise võimalustele ning avaliku ruumi kvaliteedile. On oluline küla arengut suunata terviklikult, et tagada turvaline liikumiskeskond, mitmekesised tegevusvõimalused ning toimivad teenused vastavalt kasvava elanikkonna vajadustele.

Uuesalu tänane elukeskkond on kujunenud suhteliselt lühikese aja jooksul. Enne praeguse elamurajooni tekkimist kuulus piirkond ajalooliselt Kurna mõisa alla ning suurem osa tänasest külast oli kaetud metsa ja soiste aladega. Nõukogude ajal oli piirkond väheasustatud ning kasutusel peamiselt metsamajandusliku maana, jäädes Tallinna ringtee ja Viljandi maantee vahelisse rohelistesse kolmnurka.

Uuesalu küla kujunemine algas 21. sajandi alguses teadliku arendustegevuse tulemusena. 2004. aastat võib pidada pöördeliseks aastaks, mil hakati siia planeerima terviklikku elukeskkonda. Erinevalt paljudest teistest arendustest pöörati Uuesalus tähelepanu miljöväärtuslikkusele ja looduslähedusele. Valdava osa külast moodustavad puitvoodriga üksikelamud ja ridaelamud, mis on sobitatud olemasoleva kõrghaljastuse vahele. Uuesalu küla sai ametliku küla staatuse 19. juulil 2013. aastal, küla sai nime piirkonnas asunud Uuesalu talu järgi.

Varasem ühtne ja tihedama asustusega elamupiirkond on tänaseks laienenud kuueks väiksemaks piirkonnaks. Iga piirkond on kujunenud veidi erineva iseloomu ja arenguga ning neil on

oma nägu, vajadused ja ootused. Uuesalu küla areng jätkub lähiaastatel nii kohalike arenduste kui ka laiemate ruumiliste protsesside mõjul. Käimasolevate ja kavandatud elamu- arenduste tulemusena lisandub külla ligikaudu 120 uut perekodu, mille järel jõuab Uuesalu oma tänases planeeritud mahus suures osas väljaehitatud faasi.

Samas ei kujune küla edasine areng üksnes kohalike otsuste ja arenduste põhjal. Uuesalu elukeskkonda mõjutavad üha enam ka laiemad, sh riiklikul tasandil kavandatavad taristuobjektid ning nende koosmõju piirkonna arengule tervikuna. Nende arengute kumulatiivne mõju võib tuua kaasa muutusi liiklus-koormuses, ruumikasutuses ning elukeskkonna kvaliteedis, mis ei pruugi olla täielikult kogukonna kontrolli all.

Seetõttu on oluline käsitleda Uuesalu tulevikku mitte ainult kui planeeritud elamuarenduse lõpuleviimist, vaid ka kui pidevas muutumises olevat elukeskkonda, kus tasakaalu leidmine arengu, elukvaliteedi ja kogukonna ootuste vahel on võtmetähtsusega.

DEMOGRAAFILINE JA SOTSIAALNE ANALÜÜS

Rahvastik ja trendid

Uuesalu elanikkond on viimase kümnendi jooksul kiiresti kasvanud. Aastatel 2016–2026 on rahvaarv suurenenud enam kui kolmekordselt ning 1. märtsi 2026 seisuga on külas registreeritud 1237 elanikku. Rae valla kogurahvaarv on samal ajal kasvanud 25 595 elanikuni, mis kinnitab piirkonna laiemat kasvutrendi.

Kasv ei ole olnud ühtlane. Aastatel 2016–2019 toimus väga kiire laienemine, mis oli seotud uute elamuarenduste valmimise ja uute perede lisandumisega. Perioodil 2020–2026 jätkus kasv mõõdukamalt, kuid stabiilselt.

Uuesalu demograafiline kujunemine järgib linnalähedaste uusarenduste puhul iseloomulikku mustrit, kus peamised uued elanikud on 30–45-aastased pered väikeste lastega. Selle tulemusena on küla vanuseline struktuur kujunenud kahe tipuga – suurema osakaalu moodustavad 0–10-aastased lapsed ning 30–45-aastased täiskasvanud, samas kui 15–25-aastaste noorte osakaal on märgatavalt väiksem.

Vanuseline struktuur muutub ajas ka loomuliku vananemise tulemusena – varasematel aastatel Uuesallu elama asunud perede lapsed jõuavad järk-järgult teismekka ja gümnaasiumiikka, mis mõjutab edaspidi küla sotsiaalset ja hariduslikku vajaduste profiili.

Oluline on arvestada, et tegelik elanike arv on ametlikust suurem, kuna kõik elanikud ei ole oma elukohta rahvastikuregistris ajakohastanud.

Vanuseline struktuur ja muutused

Uuesalu rahvastiku vanuseline koosseis on selgelt noor ning erineb Rae valla keskmisest. Külas on märkimisväärselt suur osakaal lastega peresid ning tööealisi täiskasvanuid vanuses 30–45 aastat, samas kui eakate ja tudengiealiste osakaal on väga väike.

Laste osakaal on kujunenud kahe peamise vanuserühma ümber:

- 0–7-aastased (lasteaiaaialised), kes moodustavad suure ja nähtava sihtrühma;
- 8–18-aastased (kooli- ja noorukiealised), kelle osakaal on viimastel aastatel kiiresti kasvanud.

Demograafiline areng viitab selgele nihkele. Kui varasematel aastatel kasvas eelkõige lasteaiaaialiste laste arv, siis alates 2023. aastast on näha trendi, kus see kasv stabiliseerub ning hakkab mõnevõrra vähenema. Samal ajal suureneb kooliealiste laste arv, mis peegeldab Uuesalu „esimese põlvkonna“ jõudmist kooliikka.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Uuesalu lasteaiaaialised 0-7	97	109	181	210	231	242	275	271	267	263	252
Uuesalu kooliealised 8-18	65	88	113	150	172	174	176	209	242	275	300
Uuesalu elanikke kokku	390	477	693	837	929	954	1017	1077	1138	1198	1237
Vald lasteaiaaialised	2508	2396	2709	2912	3046	3196	3686	3448	3209	2971	3283
Vald kooliealised	2871	3231	3505	3795	4067	3894	3933	4198	4462	4727	4845
Vald kokku	16955	17541	18783	19878	20889	21238	22194	22894	23595	24295	24663
lasteaiaaialiste suhe	3,9%	4,5%	6,7%	7,2%	7,6%	7,6%	7,5%	7,9%	8,3%	8,9%	7,7%
kooliealiste suhe	2,3%	2,7%	3,2%	4,0%	4,2%	4,5%	4,5%	5,0%	5,4%	5,8%	6,2%
elanike suhe Uuesalu/Rae v	2,3%	2,7%	3,7%	4,2%	4,4%	4,5%	4,6%	4,7%	4,8%	4,9%	5,0%

2023 ja 2024 aasta andmed on interpoleeritud kasvutrendide järgi, ülejäänud andmed pärinevad rahvastikuregistrist.

Rahvastikuprognosis ja mõju

Rahvastikuprognosis kohaselt kasvab Uuesalu registrisse kantud elanike arv 2030. aastaks ligikaudu 1650–1700 elanikuni.

Prognosis näitab, et lähiaastatel suureneb eelkõige kooliealiste laste ja noorte osakaal, ulatudes hinnanguliselt vähemalt 350 lapseni. See tähendab märkimisväärset koormuse kasvu koolikohtade kättesaadavusele, huvihariduse ja spordivõimaluste pakkumisele ning noortele suunatud tegevuste olemasolule.

Samas stabiliseerub lasteaiaaeglaste laste arv ning võib mõnevõrra väheneda, viidates sündimuse aeglustumisele ja demograafilise arengu järgmisele etapile.

Järeldused küla arengu seisukohalt

Uuesalu demograafiline areng on liikumas varajasest lapsepõlvest noorukiikka. See tähendab, et kogukonna vajadused muutuvad ning arenguplaanides tuleb senisest enam keskenduda kooliealistele lastele ja noortele.

Kui varasematel aastatel oli fookus lastehoiukohtadel ja mänguväljakutel, siis lähiaastatel on üha olulisem:

- huvihariduse ja spordivõimaluste kättesaadavuse parandamine;
- noortele suunatud tegevuste ja noorsootöö arendamine;
- turvaliste liikumisvõimaluste ning mitmekesise ja kvaliteetse avaliku ruumi tagamine.

Eakate osakaal lähiaastatel oluliselt ei kasva, mistõttu nende vajadused ei ole käesoleva arengukava perioodil esmatähtsad, kuid muutuvad olulisemaks pikemas perspektiivis.

Kokkuvõtlikult iseloomustab Uuesalu küla arengut aktiivne, noor ja kasvav elanikkond, kelle vajadused on selgelt suunatud perede, laste ja noorte elukeskkonna täiendamisele. See loob nii väljakutseid kui ka võimalusi kujundada Uuesalust veelgi tugevam ja sidusam kogukond, mis toetab elanike pikaajalist püsivust piirkonnas.

KOGUKONNA VAATED JA VAJADUSED

Uuesalu küla arengukava koostamisel on oluline lähtuda lisaks statistilistele andmetele ka kogukonna enda hinnangutest ja ootustest. Käesolev peatükk põhineb Uuesalu elanike seas 2025. aasta septembris läbi viidud küsitlusel, mille eesmärk oli kaardistada peamised probleemid, arenguvajadused ning kogukonna prioriteetid.

Küsitlusele vastas kokku 281 elanikku, kelle vastuseid kasutati arengusuundade ja prioriteetide määramisel. Kogutud andmed ja arutelude tulemused annavad usaldusväärse aluse Uuesalu arengusuundade kujundamiseks aastateks 2026–2030.

Küsitluse tulemused näitavad, et Uuesalu on aktiivse ja kaasamõtleva kogukonnaga küla, kus elanikud väärtustavad turvalist, peresõbralikku ja looduslähedast elukeskkonda. Samal ajal toodi selgelt esile, et küla kiire areng ei ole olnud tasakaalus taristu ja avaliku ruumi arenguga, mistõttu on mitmed olulised vajadused jäänud rahuldamata.

Elanike hinnangul on üheks olulisemaks kitsaskohaks liikuvuse korraldus tervikuna. Küsitluse tulemuste põhjal tõi valdav osa vastanutest esile, et olemasolevad liikumisvõimalused ei vasta igapäevastele vajadustele. Peamiste probleemidena toodi välja ühistranspordi väljumiste mittevastavus elanike liikumisvajadustele, otseühenduse puudumine valla keskuse Jüri ja Tallinnaga ning ebapiisavad ühendused Viljandi maantee suunal.

Liikumisvõimaluste puudulikkus suurendab oluliselt sõltuvust isiklikust autost, millel on otsene mõju nii liikluskoormusele kui ka elukeskkonna kvaliteedile.

Ühistranspordi puudulikkuse mõju

Küsitluse tulemused näitavad, et puudulik ühistransport ei ole üksnes tunnetuslik probleem, vaid omab ka selget majanduslikku ja sotsiaalset mõju. Küsitluse vastuste põhjal, kus elanikud kirjeldasid oma iganädalasi liikumisi, on hinnatud, et kogu küla peale tehakse ligikaudu 5200 autosõitu nädalas. See tähendab hinnanguliselt üle 270 000 sõidu aastas, et kompenseerida ühistranspordi ebapiisavat kättesaadavust.

Selline liikumismuster suurendab oluliselt sõltuvust isiklikust autost, kasvatab perede transpordikuluseid ning koormab nii kohalikku teedevõrku kui ka keskkonda. Samuti mõjutab see elanike ajakasutust ning piirab eelkõige noorte ja eakate iseseisvat liikumisvõimalust.

Seetõttu on ühistranspordi arendamine ja liikumisvõimaluste parandamine üks võtmetegureid Uuesalu elukeskkonna kvaliteedi tõstmisel. Liikuvuse probleem Uuesalus on mitmetahuline ning eeldab lahendusi, mis käsitlevad üheaegselt nii ühistranspordi korraldust, ühenduste arendamist kui ka turvalise liikumiskeskonna terviklikku planeerimist.

Liikuvuse kõrval mõjutavad Uuesalu elukeskkonda üha enam ka laiemad taristuarendused väljaspool küla. Taristu arengut Uuesalus ei mõjuta üksnes kohalik elamuehitus, vaid üha enam ka piirkonda puudutavad riiklikud taristuprojektid ja nende koosmõju. Arengukava perioodil 2026–2030 võivad Uuesalu elukeskkonda otseselt mõjutada Rail Baltica ehitus, Tallinna piirkonna kõrgepingevõrgu tugevdamise planeeringu raames kavandatav EstLink 3 ning vesinikutaristu planeerimine.

Nende projektidega kaasnevad võimalikud muutused teede kasutuskoormuses, liikumisvõimalustes, müratasemes, ruumikasutuses ja looduskeskkonna sidususes. Seetõttu on oluline käsitleda taristut tervikuna ning hinnata nii kohalike arenduste kui ka väliste suurprojektide kumulatiivset mõju Uuesalu elukeskkonnale, et säilitada küla toimivus, turvalisus ja looduslähedane iseloom.

Avalik ruum ja kogukonna kohtumispaigad

Küsitluse tulemused näitavad, et avaliku ruumi ja kogukonnale suunatud taristu arendamisel on Uuesalus selge edasine arenguvajadus. Kuigi külas on olemas mitmeid mänguväljakuid ning hooajalisi sportimisvõimalusi, ei vasta olemasolevad lahendused tervikuna kiiresti kasvanud elanikkonna vajadustele ega paku piisavalt mitmekesiseid võimalusi erinevatele vanuserühmadele. See piirab nii igapäevast vaba aja veetmist kui ka kogukonna ühistegevuste arengut.

Oluliseks kitsaskohaks on kogukondlike siseruumide vähene kättesaadavus. Uuesalus puuduvad hetkel püsivad ja kogukonna vajadustele vastavad ühistegevuste läbiviimiseks mõeldud ruumid, samas on koostöö kohaliku omavalitsuse, Rae huvialakooli ning Uuesalu lasteaia järk-järgult arenemas. Taoliste ruumide kasutamise võimalused on seni olnud piiratud, mis on takistanud regulaarsete ürituste, huvitegevuse ja kogukondlike algatuste laiemat elluviimist.

Planeeringute selgus ja kõrvalhoonete seadustamine

Elanike tagasisides toodi ühe kitsaskohana esile arenduse ja planeeringute ebamäärasus, eelkõige probleemid omavalitselt rajatud või olemasolevate detailplaneeringutega mitte kooskõlas olevate väiksemate kõrvalhoonete, näiteks kuuride ja panipaikade seadustamisel. Küla kiire areng ning varasemad planeeringulahendused ei pruugi alati vastata tänaste elanike praktilistele vajadustele, mistõttu on tekkinud vajadus selgema ja ühetaolisema käsitluse järele.

Elanike ootus on leida koostöös Rae vallaga läbipaistev ja õiguslikult korrektne lahendus, mis võimaldaks mõistlikel tingimustel käsitleda juba rajatud või vajalikke väiksemaid abihooneid, arvestades samal ajal naabrite õigusi, tuleohutust, arhitektuurset sobivust ning avaliku ruumi kvaliteeti. Teema vajab edasist käsitlemist elukeskkonna arendamise osana, et vähendada ebakindlust ning tagada planeeringute ja tegeliku elukorralduse parem koosõla.

Vaba aeg ja noored

Olulise teemana kerkis esile noortele suunatud tegevuste ja vaba aja veetmise võimaluste vähesus. Puuduvad noortele sobivad kogunemiskohad ning järjepidev ja nähtav noorsootöö. See piirab noorte võimalusi veeta aega turvalises ja arendavas keskkonnas ning vähendab nende seotust kogukonnaga.

Elanike ootuste kohaselt on vajalik luua noortele suunatud tegevusvõimalusi ning arendada kogukonnakeskseid lahendusi, sealhulgas noortekeskuse loomist ja olemasolevate ruumide paindlikumat kasutamist.

Teenused ja igapäevane toimetulek

Elanike hinnangul on olulisteks kitsaskohtadeks ka igapäevaste teenuste puudumine küla läheduses. Puudust tuntakse eelkõige esmavajalikest teenustest, nagu toidupood, perearstiteenus ning pakiautomaatide kättesaadavus.

Teenuste nappus suurendab sõltuvust autokasutusest ning mõjutab nii liikluskoormust kui ka elukeskkonna kvaliteeti.

Lisaks töid elanikud esile mitmeid igapäevaseid, kuid olulisi kitsaskohti, nagu prügikastide vähesus avalikus ruumis, ebapiisav tänavavalgustus ning hooajaliste liikumis- ja sportimisvõimaluste piiratus.

Kogukond ja kaasamine

Uuesalu tugevuseks on aktiivne ja kokkuhoidev kogukond, kus elanikud on valmis panustama ühistegevustesse ja elukeskkonna arendamisse.

Kogukonna ootused on selgelt suunatud elukeskkonna kvaliteedi parandamisele, sealhulgas:

- ✓ turvalise liikumiskeskonna tagamine;
- ✓ avaliku ruumi arendamine;
- ✓ noortele suunatud võimaluste laiendamine;
- ✓ kogukondliku sidususe hoidmine ja tugevdamine.

Arvestades kogukonna kesket rolli küla arengus, tuleb kogukonna kaasamist käsitleda eraldiseisva arengusuunana ning tagada süsteemne ja järjepidev koostöö elanike, arendajate ja kohaliku omavalitsuse vahel.

Peamine väljakutse on suurendada elanike motivatsiooni ja valmisolekut kogukonnaelus aktiivselt osaleda. See eeldab ühtaegu nii kogukonnatunde tugevdamist kui ka selliste kaasamismehhanismide kujundamist, mis ei piirdu üksnes teavitamisega, vaid toetavad realselt inimeste osalust ja panustamist.

Sellest tulenevalt on eesmärk:

- **Parandada kommunikatsiooni.** Suurendada infovahetuse selgust, regulaarsust ja kättesaadavust, et kõik elanikud tunneksid end kaasatuna ja informeerituna.
- **Tugevdada ühtekuuluvustunnet.** Luua keskkond, kus inimesed tunnevad end kogukonna osana ning on motiveeritud panustama ühisesse arengusse.
- **Lihtsad ja motiveerivad osalusvõimalused.** Pakkuda selgeid, jõukohaseid ja inspireerivaid viise külaelu edendamiseks ja kaasa löömiseks.
- **Kogukonna potentsiaali avamine.** Suur potentsiaal vajab käivitamiseks ühistegevusi ning füüsilist keskust, mis soodustab vahetut suhtlust ja koostööd.
- **Läbipaistvus külaseltsi tegevuses.** Muuta otsustusprotsessid ja tegevused selgelt jälgitavaks, et suurendada usaldust ja kaasatust.
- **Mitmekesine sündmuste korraldamine.** Luua tegevusi, mis kõnetavad erinevaid sihtgrupe – noori peresid, spordihuvilisi ja eakamaid elanikke.
- **Kriisikindla infovahetussüsteemi loomine.** Digikanalite kõrval vajadus rajada ja korrastada füüsilisi ja ilmastikukindlaid infostende

Turvalisus ja kriisivalmidus

Uuesalu küla tugevuseks on mitmed loomulikud eeldused turvaliseks elukeskkonnaks, sealhulgas piiratud ja selgelt määratletud juurdepääsuteed ning hästi tajutav siseteede võrgustik. Ühelt poolt toetab see turvatunnet ja aitab vähendada juhuslikku läbisõitu ning kõrvaliste isikute märkamatu liikumist, kuid teisalt seab see piiranguid liikumisvõimalustele ja hajutatusele. Lisaks toetavad turvatunnet aktiivne naabrivalve ning kogukonna varasem teadlik panustamine ühistegevustesse.

Samas ei ole kogukonna kriisivalmidus hetkel terviklikult koordineeritud ega ühtsete kokkulepetena vormistatud. Kogukonnal ei ole ühtset kriisiplaani ega selgelt määratletud tegutsemisjuhiseid ulatuslike häirete korral (nt elektrikatkestused, sideprobleemid või muud hädaolukorrad). Puuduvad ka kokkulepitud kogunemiskohad ja lahendused, mis toetaksid toimepidevust kriisiolukordades.

Arvestades nii elanike arvu kasvu kui ka piirkonda mõjutavaid taristuarendusi, on kriisivalmiduse arendamine üks olulisemaid arengusuundi.

Kokkuvõtteks

Kogutud andmete ja elanike tagasiside põhjal joonistuvad Uuesalu arengu peamiseks pingekohtadeks järgmised teemad:

- ✓ kiire kasvu ja taristu arengu tasakaal, sh liikuvus ja teenuste kättesaadavus;
- ✓ arendajate rolli, vastutuse ja hooldusküsimuste selgus üleminekuperioodil;
- ✓ noorte vanuselise struktuuri muutusest tulenev kasvav vajadus kogunemiskohtade ja tegevuste järele;
- ✓ kogukonnaruumide ja igapäevaste teenuste piiratud kättesaadavus;
- ✓ väliste taristuprojektide kumulatiivne mõju elukeskkonnale;
- ✓ kogukonna toimepidevuse ja kriisivalmiduse arendamise vajadus.

Need teemad moodustavad aluse arengueesmärkide ja tegevussuundade sõnastamisel.

HARIDUS JA NOORTE ARENGUVÕIMALUSED

Uuesalu küla arengut iseloomustab noorte perede suur osakaal ning elanikkonna jätkuv kasv, mis avaldab otsest mõju haridusteenuste vajadusele nii täna kui ka lähiaastatel. Hariduse kättesaadavus ja kvaliteet on seetõttu üks keskseid tegureid, mis mõjutab nii elanike igapäevast toimetulekut kui ka küla pikaajalist arengut.

Uuesalu küla lähimad üldhariduskoolid on Kindluse Kool ja Järveküla Kool, mis pakuvad põhiharidust. Gümnaasiumiharidus on kättesaadav peamiselt väljaspool lähipiirkonda – lähim gümnaasium asub Jüris (Rae Gümnaasium), samas kui ülejäänud keskhariduse võimalused paiknevad peamiselt Tallinnas. See tähendab, et haridustee jätkamine pärast põhikooli eeldab igapäevast liikumist väljapoole Uuesalu piirkonda, suurendades sõltuvust transpordist ning perede ajakulu.

Olulise kitsaskohana on elanike poolt esile toodud koolikohtade kättesaadavus. Kasvav elanikkond nii Uuesalus kui ka lähedalasuvates Järveküla uusarendustes tähendab suurenevat survet piirkonna haridusasutustele ning ebakindlust sobiva koolikoha leidmisel. See mõjutab otseselt piirkonna atraktiivsust noorte perede jaoks ning seob hariduse kättesaadavuse tihedalt liikumisvõimaluste ja taristu arenguga.

Alushariduse kättesaadavus on viimastel aastatel oluliselt paranenud. Uuesallu rajatud lasteaed avati 2025/2026. õppeaasta alguses, mille tulemusel on eelkooliealiste laste alusharidus külas tagatud. Samas puuduvad hetkel külas süsteemsed eelkooli- ja ettevalmistusvõimalused, mis toetaksid laste sujuvat üleminekut kooliharidusse ning pakuksid peredele täiendavat tuge. Lähim eelkool asub külast mitme kilomeetri kaugusel Kindluse Kooli juures.

Noorte vanuseline struktuur on Uuesalus muutumas – varasemast enam jõuavad lapsed teismekka, mil kasvab vajadus mitmekesiste õppimis- ja arenguvõimaluste järele väljaspool formaalset haridussüsteemi. See hõlmab nii huviharidust, enesearenguvõimalusi kui ka turvalisi ja arendavaid keskkondi vaba aja veetmiseks.

Haridusvaldkonna areng on tihedalt seotud ka kogukonnataristu ja noorsootööga. Piiratud kogukondlike ruumide olemasolu ning noortele suunatud tegevusvõimaluste nappus takistavad hariduslike ja arendavate tegevuste pakkumist kohapeal. Seetõttu on oluline käsitleda haridust terviklikult, sidudes selle kogukonnaruumide arendamise, noorsootöö tugevdamise ning liikumisvõimaluste parandamisega.

Kokkuvõtlikult on haridusvaldkonna peamised väljakutsed seotud kättesaadavuse, kasvava nõudluse ning muutuvate vajadustega. Nendele vastamine eeldab strateegilist ja pikaajalist lähenemist, mis toetab nii laste ja noorte arengut kui ka Uuesalu kogukonna jätkusuutlikku kasvu.

VISIOON, MISSIOON JA VÄÄRTUSED

Uuesalu küla visioon, missioon ja põhiväärtused kujundavad ühtse arusaama kogukonna identiteedist ning annavad suuna küla edasiseks arenguks. Need põhinevad nii elanike ootustel ja vajadustel kui ka senisel arengul ning kogukonna tugevustel. Käesolevas arengukavas sõnastatud põhimõtted on aluseks otsuste tegemisel ja tegevuste kavandamisel, aidates tagada, et Uuesalu areng oleks järjepidev, tasakaalustatud ja kogukonna väärtusi arvestav.

Moto

Omad on üle õue!

Visioon

Uuesalu on turvaline, nutikas ja kogukonnakeskne küla, kus kohtuvad kaasaegne elustiil, tugev ühtekuuluvus ja looduslähedane elukeskkond. Igal elanikul on võimalus panustada ning tunda end väärtusliku osana kogukonna elust.

Missioon

Uuesalu kogukond tegutseb ühiselt, et kujundada turvaline, hooliv ja hästi toimiv elukeskkond, kus arvestatakse elanike vajaduste ja väärtustega ning kus küla areng sünnib koostöös kogukonna, kohaliku omavalitsuse ja partneritega.

Põhiväärtused

Uuesalu kogukonna areng tugineb ühistele väärtustele, mis suunavad nii igapäevast tegutsemist kui ka pikaajalisi otsuseid.

Ühtehoidev kogukond. Väärtustame koostööd, abivalmidust ning häid suhteid naabrite vahel. Tugev kogukonnatunne loob aluse ühiseks tegutsemiseks ja küla arenguks.

Turvaline keskkond. Oluline on turvaline elukeskkond, kus inimesed tunnevad end hästi ning kus on tagatud ohutu liikumine ja toimiv avalik ruum kõigile elanikele.

Loodust hoidev elustiil. Väärtustame rohelist elukeskkonda ning vastutustundlikku suhtumist loodusesse, säilitades Uuesalu looduslähedase iseloomu ka edasise arengu käigus.

Laste arengu toetamine. Peame oluliseks, et lastel ja noortel oleksid turvalised, mitmekesised ja kättesaadavad võimalused õppimiseks, liikumiseks ja vaba aja veetmiseks.

Läbimõeldud elukeskkond. Väärtustame hästi planeeritud avalikku ruumi, toimivat taristut ja tasakaalustatud arengut, mis arvestab kasvava elanikkonna vajadustega ning toetab igapäevast mugavat ja turvalist elu.

ARENQUEESMÄRGID JA TEGEVUSSUUNAD

Uuesalu küla arengueesmärgid aastateks 2026–2030 on kujundatud lähtudes elanike vajadustest, demograafilistest arengutest, SWOT-analüüsist (vt. Lisa 1) ning kogukonna ühise arutelu tulemustest. Eesmärgid seavad selged prioriteedid, mille kaudu suunatakse küla arengut terviklikult, tasakaalustatult ja jätkusuutlikult.

Arengueesmärgid on omavahel seotud ning täiendavad üksteist, toetades Uuesalu kui turvalise, toimiva ja kogukonnakeskse elukeskkonna kujunemist.

Tugev kogukond ja kaasamine

Uuesalu küla üheks suurimaks tugevuseks on aktiivne ja kokkuhoidev kogukond, kus elanikud on valmis panustama ühistegevustesse ning elukeskkonna arendamisse. Kiire elanikkonna kasv ja uute elanike lisandumine toovad samas kaasa väljakutse hoida kogukonna sidusust, vältida anonüümsuse kasvu ning tagada kõigi elanike kaasatus küla arengusse.

Kogukonna roll Uuesalu arengus on keskne – suur osa arengukava eesmärkidest on saavutatavad üksnes kogukonna, kohaliku omavalitsuse ja teiste partnerite koostöös. Seetõttu on oluline kujundada kaasamine süsteemseks, läbipaistvaks ja järjepidevaks protsessiks.

Eesmärk

Tagada sidus, kaasatud ja aktiivne kogukond, kus elanikud osalevad küla arengus ning kogukonna esindatus ja koostöö kohaliku omavalitsuse ning teiste partneritega on selgelt korraldatud.

Tegevussuund

Fookus on toimiva ja selge kogukonna kaasamise mudeli kujundamisel, mis tagab regulaarse ja läbipaistva koostöö kohaliku omavalitsusega ning sisuka infovahetuse kogukonna sees. Selleks arendatakse välja püsivad koostöövormid vallaga, luuakse kogukonna sisene esindusstruktuur ning tagatakse järjepidev teavitamine ja kaasamine.

Oluline on toetada elanike aktiivset osalust nii aruteludes kui ühistegevustes, tugevdades kogukonna sidusust ja esindatust. Täpsemad tegevused ja mõõdikud on esitatud tegevuskavas.

Liikuvus ja ühenduvus

Uuesalu elanike hinnangul on liikuvuse korraldus üks küla olulisemaid arenguväljakutseid. Küsimus ei piirdu üksnes liiklusohutusega, vaid hõlmab laiemalt igapäevaste liikumis- võimaluste toimimist – eelkõige ühistranspordi sobivust, ühenduste loogikat ning sõltuvust isiklikust autost.

Küsitluse tulemused näitavad, et olemasolevad ühistranspordi lahendused ei vasta piisavalt elanike liikumisvajadustele, mistõttu tehakse suur osa igapäevastest liikumistest autoga. See suurendab liikluskoormust, mõjutab perede ajakulu ning vähendab laste ja noorte iseseisva liikumise võimalusi.

Eesmärk

Tagada Uuesalu elanikele toimivad, mitmekesised ja igapäevaeluga kooskõlas liikumisvõimalused, mis vähendavad sundautostumist ning toetavad iseseisvat liikumist kõigis vanuserühmades.

Tegevussuund

Fookus on ühistranspordi ühenduste parandamisel ning liikumisvõimaluste terviklikul arendamisel, lähtudes elanike tegelikest vajadustest. Tähelepanu pööratakse olemasolevate bussiliinide (sh liin

162) sõiduplaanide sobivusele, ühenduste loomisele Jüri ja Viljandi maantee suunal ning peamiste liikumiskoridoride toimivusele.

Oluline on siduda kergliiklusteede võrgustik terviklikuks süsteemiks ning parandada kriitiliste tänavate liiklusohutust. Liikuvuse arendamisel arvestatakse ka laste ja noorte iseseisva liikumise vajadustega ning liikumise mõjuga ajakasutusele, keskkonnale ja elukeskkonna kvaliteedile.

Lastele ja noortele suunatud elukeskkond

Uuesalu küla elanikkonda iseloomustab suur laste ja noorte osakaal ning noorte perede jätkuv lisandumine. See seab küla arengule selge prioriteedi – kujundada elukeskkond, mis toetab laste ja noorte arengut, heaolu ning aktiivset osalemist kogukonnaelus.

Elanike tagasiside põhjal ei ole olemasolevad võimalused noortele suunatud tegevuste osas piisavalt mitmekesised ega järjepidevad. Eriti on esile toodud noortele sobivate kogunemiskohtade puudumine ning vajadus süsteemsema ja nähtavama noorsootöö järele. See piirab noorte võimalusi veeta aega turvalises ja arendavas keskkonnas ning vähendab nende sidet kogukonnaga.

Samuti on oluline arvestada, et laste ja noorte vajadused muutuvad ajas – varasemast enam jõuab kogukonnas lapsi teismeikka, mis toob kaasa uued ootused nii tegevuste sisule kui ka keskkonnale.

Eesmärk

Lua Uuesalu lastele ja noortele turvaline, mitmekesine ja arengut toetav elukeskkond, mis pakub võimalusi vaba aja sisustamiseks, enesearenguks ja kogukonnaelus osalemiseks.

Tegevussuund

Fookus on noortele suunatud tegevusvõimaluste süsteemsel arendamisel, sealhulgas püsiva noorte tegevuskoha või noortekeskuse lahenduse väljatöötamisel. Enne püsiva lahenduse loomist toetatakse piloottegevusi ning tuuakse koostöös partneritega Uuesallu regulaarsed huvitegevused ja treeningud.

Samuti arendatakse etapiviisiliselt mängu- ja spordiväljakuid, arvestades erinevate vanuserühmade vajadusi. Tähelepanu pööratakse sellele, et tegevused oleksid järjepidevad, kättesaadavad ja toetaksid noorte aktiivset osalust kogukonnaelus.

Kogukonnaruum ja teenused

Uuesalu elanike hinnangul on igapäevaste teenuste kättesaadavus ja kogukonnale suunatud siseruumide olemasolu küla arengu olulised kitsaskohad. Puudust tuntakse eelkõige esmatarbeteenustest, nagu toidupood, pakiautomaatide kättesaadavus ning terviseteenused. Teenuste puudumine suurendab sundliikuvust ning mõjutab otseselt nii liikuvuse kui ka elukeskkonna kvaliteedi eesmärkide saavutamist.

Samuti on kogukonna ühistevõimudeks sobivate siseruumide kasutusvõimalused piiratud, mis takistab regulaarsete ürituste, huvitegevuse ja kogukondlike algatuste elluviimist.

Kuigi koostöövõimalused kohaliku omavalitsusega on paranemas ning olemasoleva taristu kasutamiseks ollakse üha avatumad, ei ole kogukonnal täna veel selget ja püsivat lahendust kogukondliku tegevuse korraldamiseks.

Eesmärk

Parandada igapäevaste teenuste kättesaadavust ning luua tingimused kogukonnale suunatud siseruumide kasutamiseks, toetades seeläbi elukeskkonna kvaliteeti ja kogukonna aktiivsust.

Tegevussuund

Fookus on kogukonnaruumi teostatavuse hindamisel ja sobiva lahenduse leidmisel koostöös kohaliku omavalitsuse ja arendajatega. Paralleelselt tegeletakse esmatarbeteenuste kättesaadavuse parandamisega, sealhulgas koostöö arendamisega teenusepakkujatega.

Oluline on hinnata ka tervise teenuste vajadust ning leida võimalused nende osaliseks kättesaadavuseks piirkonnas. Samuti pööratakse tähelepanu avaliku ruumi väiksemamahulistele parandustele, mis toetavad igapäevast kasutusmugavust ja elukeskkonna kvaliteeti.

Elukeskkond ja looduskeskkonnaga tasakaalus elukvaliteet

Uuesalu elukeskkonda mõjutavad lisaks kohalikele arengule üha enam ka piirkonda puudutavad suuremahulised taristu- ja arendusprojektid. Nende mõju ulatub liikumisvõimalustest ja liikluskoormusest kuni mürataseme, looduskeskkonna ja ruumilise sidususeni.

Arengukava perioodil on peamisteks mõjuteguriteks Rail Baltica ehitus, kõrgepingevõrgu arendused ning teised piirkondlikud arendused, mille üle kogukonnal puudub otsene otsustusõigus, kuid mille mõju elukeskkonnale on otsene ja pikaajaline. Seetõttu on oluline käsitleda elukeskkonna kvaliteeti tervikuna ning arvestada erinevate arenduste kumulatiivse mõjuga.

Uuesalu elukeskkonna kvaliteeti mõjutab ka varasemate planeeringute ja tänaste praktiliste vajaduste omavaheline kooskõla. Elanike tagasisides on esile tõusnud vajadus suurema õigusselguse järele väiksemate kõrvalhoonete ja abihoonete käsitlemisel, et tagada ühtsed põhimõtted, mis arvestavad nii elukeskkonna kvaliteeti, naabrite õigusi kui ka piirkonna terviklikku ruumilist ilmet.

Eesmärk

Tagada Uuesalu elukeskkonna kvaliteedi ja looduslähedase iseloomu säilimine ja teadlik kujundamine olukorras, kus küla mõjutavad mitmed välised arendus- ja taristuprojektid.

Tegevussuund

Fookus on välise arendus- ja taristuprojektide mõju süsteemsel jälgimisel ja hindamisel ning kogukonna seisukohtade õigeaegsel esitamisel koostöös kohaliku omavalitsuse ja projektide elluvijatega. Oluline on tagada, et kogukonna jaoks olulised teemad nagu liikuvus, müratase, rohealade säilimine, veerežiim ja elukeskkonna sidusus oleksid planeerimis- ja ehitusprotsessides piisavalt arvesse võetud.

Samuti pööratakse tähelepanu kogukonna teadlikule ja tasakaalustatud informeerimisele, et toetada elanike võimet mõista arenduste mõju ning teha teadlikke otsuseid. Lisaks kaardistatakse ja hoitakse fookuses küla jaoks olulised rohealad ja puhveralad, mis toetavad nii elukeskkonna kvaliteeti kui ka kogukonna identiteeti.

Tähelepanu pööratakse ka planeeringulise selguse ja elukeskkonna korrastatuse toetamisele, sealhulgas koostööle kohaliku omavalitsusega väiksemate kõrvalhoonete ja abihoonete käsitlemise põhimõtete täpsustamisel. Eesmärk on leida tasakaal elanike praktiliste vajaduste, ruumilise kvaliteedi, naabrite õiguste ja piirkonna tervikliku ilme vahel.

Turvalisus ja kriisivalmidus

Uuesalu küla turvalisust toetavad mitmed tugevused, sealhulgas aktiivne kogukond, toimiv naabrivalve ning elukeskkonna ruumiline ülesehitus, mis soodustab märkamist ja omavahelist

suhtlust. Samal ajal eeldab küla kasv ning piirkonda mõjutavad välised taristuprojektid teadlikumat ja süsteemsemat lähenemist kriisivalmidusele.

Kriisivalmidus ei tähenda üksnes üldist valmisolekut, vaid konkreetseid kokkuleppeid ja toimivaid lahendusi olukordadeks, kus esineb ulatuslikke häireid, nagu elektrikatkestused, sideprobleemid, veevarustuse katkestused või liikumispiirangud.

Eesmärk

Tagada Uuesalu kogukonna valmisolek erinevateks hädaolukordadeks läbi selgete kokkulepete, toimivate lahenduste ja elanike teadlikkuse.

Tegevussuund

Fookus on kogukonna kriisivalmiduse süsteemsel arendamisel, sealhulgas kriisiplaani koostamisel, rollide ja vastutuse määratlemisel ning toimivate infovahetuslahenduste kujundamisel.

Oluline on määratleda kogukonna tasandi tegutsemisloogika, sealhulgas kokkulepitud kogunemiskohad, sidekanalid ning esmased toimetulekuvõimalused olukordades, kus tavapärased teenused ei toimi. Samuti pööratakse tähelepanu elanike teadlikkuse tõstmisele ja regulaarsete infopäevade korraldamisele koostöös pädevate partneritega. Kriisivalmidust käsitletakse praktilise ja järjepideva tegevusena, mille eesmärk on suurendada kogukonna toimepidevust ning võimet erinevates hädaolukordades iseseisvalt ja koostöös tegutseda. Täpsemad tegevused ja mõõdikud on esitatud tegevuskavas.

PEAMISED STRATEEGILISED VÄLJAKUTSED

Uesalu küla arengut iseloomustab kiire kasv, millega ei ole kõik elukeskkonna aspektid samas tempos kaasa tulnud. Selle tulemusena on kujunenud mitmed omavahel seotud pingekohad, mille lahendamine on küla tasakaalustatud arengu seisukohalt määrava tähtsusega.

Alljärgnevad strateegilised väljakutsed põhinevad elanike tagasisidel, arengudokumentide analüüsil ning SWOT-analüüsi tulemustel ning kirjeldavad peamisi riske ja kitsaskohti, millega tuleb arengukava perioodil teadlikult tegeleda.

Kiire kasvu ja taristu arengu tasakaal

Uesalu elanike arvu kiire kasv on toonud kaasa olukorra, kus taristu ja teenused ei ole arenenud samas tempos. See väljendub eelkõige liikuvusvõimalustes, teenuste kättesaadavuses ning avaliku ruumi kasutusmugavuses.

Kui areng ei ole piisavalt koordineeritud, suureneb surve olemasolevale taristule, kasvab sõltuvus isiklikust autost ning halveneb elukeskkonna kvaliteet. Peamine väljakutse on tagada, et edasine areng oleks paremini tasakaalus ning arvestaks terviklikult elanike igapäevaste vajadustega.

Arendajate roll, vastutus ja ülemineku periood

Uesalu arengu eripäraks on selle kujunemine suuresti erasektori arenduste kaudu. Sellega kaasneb risk, et arendajate roll ja vastutus ei ole üheselt määratletud või väheneb pärast arendusetappide lõppu.

Küsimused teede, haljastuse, sademevee lahenduste, avaliku ruumi ning hoolduse osas võivad jääda ebaselgeks või killustuda erinevate osapoolte vahel. See omakorda tekitab pikaajalisi probleeme elukeskkonna kvaliteedis ja halduses.

Peamine väljakutse on kujundada selged kokkulepped arendajate, kogukonna ja kohaliku omavalitsuse vahel ning tagada sujuv ja läbipaistev üleminek arendusetapist püsivasse kasutusse.

Noorte vajaduste muutus ja kohalike võimaluste nappus

Uesalu demograafiline areng tähendab, et üha suurem osa elanikkonnast on jõudmas teismelisse. Sellega kaasneb kasvav vajadus noortele suunatud tegevuste, kogunemiskohtade ja enesearenguvõimaluste järele.

Kuigi külas on mitmekesised liikumis- ja sportimisvõimalused, puuduvad noortele suunatud püsivad kogunemiskohad ning järjepidev noorsootöö. See suurendab riski, et noored ei leia endale sobivaid väljundeid kodukülas ning nende seotus kogukonnaga väheneb.

Väljakutse on luua noortele nähtav ja toimiv roll kogukonnaelus ning pakkuda neile turvalisi ja arendavaid võimalusi kohapeal.

Kogukonnaruumide ja teenuste kättesaadavus

Igapäevaste teenuste piiratud kättesaadavus ning kogukonnale suunatud siseruumide puudumine mõjutavad otseselt elanike elukvaliteeti. Puudust tuntakse nii esmatarbeteenustest kui ka kohtadest, kus saaks korraldada kogukondlikke tegevusi, huvitegevust ja üritusi.

Kuigi koostöö kohaliku omavalitsuse ja partneritega on paranemas, ei ole tänaseks kujunenud püsiv ja toimiv lahendus, mis toetaks kogukonna regulaarset tegevust.

Peamine väljakutse on leida realistlik ja etapiviisiline lahendus, mis parandaks teenuste kättesaadavust ning looks võimalused kogukondliku elu arenguks.

Välise taristuprojektide kumulatiivne mõju

Uuesalu elukeskkonda mõjutavad üha enam ka külast väljaspool kavandatavad ja elluviidavad suurprojektid, sealhulgas Rail Baltica, kõrgepingevõrgu arendused ning muud piirkondlikud arendused.

Nende projektide mõju ei avaldu üksikute muutustena, vaid kumulatiivselt – mõjutades samaaegselt liikluskoormust, mürataset, looduskeskkonda ja ruumilist sidusust.

Kuna kogukonnal puudub otsene otsustusõigus nende projektide üle, on väljakutseks tagada piisav teadlikkus, õigeaegne kaasamine ning võimekus oma huve esindada koostöös kohaliku omavalitsuse ja teiste osapooltega.

Kogukonna toimepidevus ja kriisivalmidus

Kuigi Uuesalus on tugev kogukonnatunne ja toimiv naabrivalve, ei ole kogukonna kriisivalmidus veel terviklikult kokkulepitud ega süsteemselt korraldatud.

Peamine risk ei seisne üksnes taristu toimimises, vaid selles, kuivõrd selgelt on iga kogukonnaliikme jaoks arusaadav tema roll ja tegutsemisloogika kriisiolukorras. Ilma ühiste kokkulepeteta võib reageerimine olla killustunud ja ebaefektiivne.

Väljakutse on kujundada praktiline ja arusaadav kriisivalmiduse süsteem, mis põhineb selgetel rollidel, toimival infovahetusel ning kogukonna sisemisel koostööl.

UUESALU KÜLA ARENGUKAVA TEGEVUSKAVA

Soovituslik maksumuse skaala: väike = kuni 5 000 eurot (kulud, mis on samas suurusjärgus Uuesalu Külaseltsi eelarvega); keskmine = 5 000-50 000 eurot (kulud, mis on kohaliku omavalitsuse või toetusmeetmete skaalas); suur = üle 50 000 euro (kulud, mis nõuavad riiklikku või vähemalt maakonndlikku finantseerimist). Kui täpne summa pole veel teada, võib kasutada vahemikku või märget „vajab eraldi eelarvestamist“.

Vastutaja loogika: külaselts ei peaks olema vastutajana seal, kus otsustusõigus või investeerimisvõime on tegelikult Rae vallas, Tallinna Liikuvusametil / Transpordiametil, arendajal või teenusepakkujal. Tabelis “Rae vald” võib olenevalt pädevusest tähendada Rae vallavalitsust või Rae valla volikogu või selle allasutusi.

Mõõdikute loogika: iga tegevuse juures võiks võimalusel olla vähemalt kolm tasandit – väljundmõõdik (kas tegevus tehti ära), tulemusmõõdik (mis muutus otseselt selles valdkonnas) ja mõjumõõdik (millist mõju avaldas tegevus teistele valdkondadele või arengukava laiematele eesmärkidele).

Tugev kogukond ja kaasamine

Arengueesmärk: Kogukonna esindatus on süsteemne, info liigub mõlemas suunas ning külaseltsil on selge tööjaotus nii kogukonna sees kui valla suunal.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
Koostöömudel vallaga	Sõnastada ametlik tööformaat: kontaktisik vallast, kohtumiste sagedus, teemade tõstatamise kord, otsuste järelteavitamine.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partner: Rae vald.	2026	väike	oma töö / vald	Koostööformaat kirjalikult kokku lepitud; vähemalt 4 töökohtumist aastas
Piirkondade (asumite) esindajate võrgustik	Leida igale suuremale asumile või tänavarühmale kontaktisik, kes kogub sisendi ja vahendab infot juhatusele.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: piirkondade vabatahtlikud.	2026-2027	väike	oma töö	Vähemalt 5-6 piirkondlikku kontaktisikut kaasatud
Kvartaalne uudiskiri ja liikmete infovoov käivitamine	Regulaarne, mõõdetav infovahetus kogu kogukonnale; liikmetele eraldi osalus- ja otsustusinfo.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: vabatahtlikud.	alates 2026	väike	oma töö / liikmemaks	Vähemalt 4 uudiskirja aastas; liikmete arvu kasv jälgitav
Aastane külakoosolek ja kogukonnapäev	Iga-aastane arutelu- ja aruandlusring koos tegevuskava seirega.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, sponsorid.	igal aastal	väike-keskmine	liikmemaks / projektid	Kord aastas toimub vähemalt üks avalik külakoosolek ja kogukonnapäev aastas

Liikuvus ja ühenduvus

Arengueesmärk: Liikumine Uuesalus ja Uuesalust välja on turvaline, loogiline ja vähem autosõltuv.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
162 liini ja kooli-/tööaja sõiduplaanide ettepanek	Koostada vallale andmepõhine ettepanek: peamised probleemsed väljumised, kooli- ja trenniaegade vajadused.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Uuesalu Külaselts, transpordikorraldajad.	2026	väike	vald / oma töö	Ettepanek esitatud; vähemalt 1 muudatus sõiduplaanis või pilootlahendus
Jüri suuna ühenduse loomise eestvedamine	Seada eesmärgiks vallasisene ühendus Jüri suunal või toimiv ümberistumislahendus.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts, transpordikorraldajad.	2026-2028	keskmine	valla eelarve	Jüri suunal on loodud regulaarne ühendus või ametlikult kinnitatud lahendus
Järve / Viljandi mnt suuna arendamine	Käsitleda seda eraldi prioriteedina, mitte üldise ühistranspordi alateemana.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Kiili vald, Külaselts.	2026-2029	keskmine-suur	vald / riik	Valminud ametlik analüüs ja vähemalt üks rakendatud parendus
Kergliiklusteede katkematu võrgustik	Kaardistada puuduolevad lõigud ja seada ehitusjärjekord: kooli-, peatuse- ja teenusekoridorid esimeses järgus.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Transpordiamet, arendajad, Külaselts.	2026-2030	suur	valla eelarve / investeerin-gud	Valminud või otsustatud prioriteetsed lõigud; katkematute ühenduste osakaal kasvab
Põdra tee ja kriitiliste tänavate liiklusohutus	Kiiruse rahustamine, nähtavus, valgustus, märgistus, ülekäigud.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts, elanikud.	2026-2028	keskmine	valla eelarve	Rakendatud vähemalt 2-3 konkreetset liiklusohutusmeedet

Lastele ja noortele suunatud elukeskkond

Arengueesmärk: Kooliealistel lastel ja noortel on Uuesalus turvaline, arendav ja nähtav koht kogukonnaelus.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Möödikud: väljund / tulemus / mõju
Noortekeskuse või noorte tegevuskoha kontseptsioon	Koostada lähteülesanne: sihtrühmad, teenused, ruumivajadus, võimalik asukoht ja pidamismudel.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, koolid, noorsootöö spetsialistid.	2026	väike	oma töö / projektid	Valminud kontseptsioon ja otsus eelistatud lahenduse kohta
Juhendatud tegevuste piloot	Käivitada vähemalt 1-2 regulaarset tegevust enne püsiruumi valmimist.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, treenerid, juhendajad.	2026-2027	keskmine	projektid / vald	Vähemalt 2 püsivat tegevusgruppi või klubilist tegevust
Mängu- ja spordiväljakute etapiline arendamine	Seada vanuserühmade kaupa prioriteetidid: väikelapsed, koolilapsed, noored, täiskasvanud.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts, arendajad.	2026-2030	keskmine-suur	valla eelarve / projektid	Valminud arendusplaan ja vähemalt 2 investeeringut ellu viidud
Huvihariduse ja treeningute toomine Uuesallu	Kaardistada nõudlus ja pidada läbirääkimisi teenusepakkujatega.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, teenusepakkujad.	2026-2028	väike-keskmine	osalustasud / projektid	Uuesalus toimub vähemalt 3 regulaarset huvi- või sporditegevust

Kogukonnaruum ja teenused

Arengueesmärk: Igapäevased teenused ja kogukondlikud siseruumid muutuvad järk-järgult kättesaadavamaks.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
Kogukonnaruumi teostatavus ja asukohavalik	Selgitada välja, milline ruumilahendus on realistlik: kogukonnamaja, multifunktsionaalne ruum või jagatud pind.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Uuesalu Külaselts, arendajad.	2026-2027	väike-keskmine	vald / oma töö	Valminud teostatavusanalüüs ja otsus järgmise sammu kohta
Esmatarbeteenuste kaasamise programm	Pidada läbirääkimisi poe, pakiautomaadi, kohviku või mobiilse teenuse pakkujatega.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, ettevõtjad.	2026-2028	väike	erasektor / oma töö	Vähemalt 2 uut teenust külas või jalutuskäigu kaugusel kättesaadav
Pereõe või tervise teenuse vastuvõtu võimaluse hindamine	Kaardistada teenuse vajadus ja võimalik koostöömudel.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: teenusepakkujad, Külaselts.	2027-2029	keskmine	vald / teenusepakkuja	Valminud vajadusanalüüs; pilootvastuvõtu või regulaarse teenuse otsus
Avaliku ruumi väiketegevuste programm	Prügikastid, valgustus, istekohad, väikeinventar, hooajalised puhke- ja sportimisvõimalused.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts, kogukond.	2026-2030	väike-keskmine	valla eelarve / projektid	Igal aastal vähemalt 2 väiksemat avaliku ruumi parandust

Elukeskkond ja looduskeskkonnaga tasakaalus elukvaliteet

Arengueesmärk: Uuesalu elukeskkonna kvaliteet ja looduslähedus säilivad ka siis, kui piirkonda mõjutavad suured välised arendus- ja taristuprojektid.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
Suure mõjuga välisprojektide koondseire raamistik	Koostada üks ühine seireloogika Uuesalu elukeskkonda mõjutavatele välisprojektidele: Rail Baltic, selle liiklussõlmed ja setebasseinid, Estlink 3 alajaam, RMK metsaraied ning Uus-Järveküla ja Kindluse kooli ümbruse suuremahulised arendused. Eesmärk on eristada, milliseid mõjusid küla ise ei juhi, kuid mille osas peab kogukond järjepidevalt jälgima planeerimist, ehitust ja kasutuselevõttu.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, projektide tellijad, projekteerijad, ehitajad, Keskkonnaamet, RMK, võrguettevõtjad.	2026	väike	oma töö / valla tugi	Väljund: koondnimekiri ja seireplaan koostatud. Tulemus: kõigi suure mõjuga projektide kohta on määratud jälgitavad teemad ja kontaktid. Mõju: küla reageerib ühtse loogikaga, mitte üksikute juhuslike vaidlustena.
Keskkonna- ja elukeskkonna mõjude operatiivne seire	Luuu regulaarne tähelepanekute ja andmete kogumise kord müra, vibratsiooni, põhjavee ja pinnasevee režiimi, setebasseinide mõju, loomade liikumiskoridoride, toitumisalade, ligipääsude ja kohaliku liikluskoormuse muutuste jälgimiseks. Vajadusel kasutada kogukonna vaatlusi, eksperthinnanguid ja ametlikke mõõtmisi.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, arendajad, RB Rail / tellija esindajad, Keskkonnaamet, maomanikud.	2026-2030	väike-keskmine	oma töö / vald / projektipõhine rahastus	Väljund: tähelepanekute register, kaardikiht või juhtumi logiraamat on töös. Tulemus: olulised muutused märgatakse ja dokumenteeritakse õigeaegselt. Mõju: parem sisend liikuvuse, turvalisuse ja looduskaitsete otsuste jaoks.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
Struktureeritud dialoog projekteeerijate, tellijate, ehitajate ja KOV-iga	Leppida kokku töökorraldus, mille alusel küla esitab põhjendatud märkusi õigeaegselt kogu planeerimise, projekteerimise, ehituse ja kasutuselevõtu jooksul. Fookus ei ole kõike peatada, vaid operatiivselt parandada lahendusi seal, kus mõju Uuesalule on oluline.	Vastutaja: Rae vald ja projektide vedajad. Partnerid: Uuesalu Külaselts, külavanemad, kogukonna eksperdid.	2026-2030	väike	oma töö	Väljund: toimuvad regulaarsed töökohtumised ja kirjalikud tagasisideringid. Tulemus: kogukonna märkused jõuavad ametlikesse protsessidesse enne pöördumatuid otsuseid. Mõju: väheneb hiline konflikt ja suureneb lahenduste sobivus elukeskkonnale.
Tasakaalustatud kogukonnainfo mudel	Sõnastada, kuidas teavitada kogukonda nii, et info oleks piisav isiklike otsuste tegemiseks, kuid ei muutuks pidevaks ärevust võimendavaks müraks. Olulise info jaoks kasutada lühikesi ülevaateid, visuaalseid kokkuvõtteid ja vajaduspõhiseid infopäevi.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, projektide kommunikatsiooni-esindajad.	2026-2030	väike	oma töö	Väljund: kokkulepitud infokanalid ja teavitusrütm. Tulemus: kogukond saab aru, mida jälgitakse ja millal on vaja reageerida. Mõju: säilib kogukonna ühiskondlik närv ja suureneb tõenäosus märgata kaugeleulatavaid mõjusid.
Rohealade ja puhveralade kaitseprioriteetide	Kaardistada kogukonna jaoks kriitilised rohealad, puhveralad ja terviseradade ühendused ning siduda need seiretegevusega, et välisprojektide mõjud oleksid hinnatavad ka ruumilises vaates.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts, maaomanikud.	2026-2027	väike	vald / oma töö	Väljund: prioriteetsete alade kaart valmis. Tulemus: rohealade kaitsevajadus on arenguaruteludes selgelt sõnastatud. Mõju: toetab nii looduskaitset, liikumisvõimalusi kui küla identiteeti.
Jäätmemajanduse ja avaliku ruumi puhtus	Täpsustada prügikastide paiknemine, koeraomanike teavitamine ja kogukonnakampaaniad nii, et puhtus oleks käsitletud elukeskkonna kvaliteedi osana, mitte üksiku heakorrateemana.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts.	2026-2028	väike-keskmise	valla eelarve	Väljund: prügikastide ja teavitustegevuste plaan uuendatud. Tulemus: avaliku ruumi puhtus paraneb ja korduvad probleemkohad vähenevad. Mõju: toetab turvalisust, looduskeskkonna hoidmist ja avaliku ruumi kasutusmugavust.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
Uuesalu kõrvalhoonete seadustamise lahenduse väljatöötamine	Töötada koos Rae vallaga välja õiguslikult ja ruumiliselt põhjendatud lahendus Uuesalu detailplaneeringule mittevastavalt rajatud või vajalike väiksemate kõrvalhoonete seadustamiseks. Eesmärk ei ole luua piiramatut ehitusõiguse pretsedenti, vaid lahendada olemasoleva vastuolu tegeliku elukorralduse ja algse detailplaneeringu vahel: linnalähedases eramupiirkonnas on mõistlik võimaldada väiksemaid abihooneid, nagu tööriista-, jalgratta-, muruniiduki- või aiatarvete panipaigad. Lahendus peab määratlema tingimused, mille korral kõrvalhoone on lubatav: suurus, kõrgus, paiknemine, tuleohutus, naabrite õigused, arhitektuurne sobivus ja mõju avalikule ruumile.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Uuesalu Külaselts, kinnistuomanikud, valla planeerimis- ja ehitusspetsialistid, vajadusel jurist või planeerija.	2026-2027	väike	valla eelarve / oma töö / vajadusel menetluskulud kinnistuomanikelt	Väljund: huvitatud kinnistuomanikud ja tüüpilised juhtumid on kaardistatud; koostatud on ühistaotluse või algatamisettepaneku mudel. Tulemus: vallale on esitatud kollektiivne taotlus või algatamisettepanek. Mõju: juba rajatud ja mõistlikele tingimustele vastavate kõrvalhoonete seadustamine on alanud ning loodud on ühetaoline, läbipaistev ja pretsedendihirmu vähendav menetlusraam.

Turvalisus ja kriisivalmidus

Arengueesmärk: Kriisivalmidus ei ole üldsõnaline peatükk, vaid mõõdetavate sammudega tegevusplaan.

Tegevus	Sisu / oodatav tulemus	Vastutav kandja ja partnerid	Aeg	Maksumus	Rahastus	Mõõdikud: väljund / tulemus / mõju
Küla kriisiplaani koostamine	Määrata rollid, sidekanalid, kogunemiskohad, infovahetus ja esmane varustusvajadus.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Rae vald, Päästeamet, Naabrivalve.	2026	väike	oma töö / projektid	Kriisiplaan kinnitatud ja elanikele tutvustatud
Kriisiteadlikkuse infopäevad	Korraldada praktilised infopäevad vähemalt kord aastas.	Vastutaja: Uuesalu Külaselts. Partnerid: Päästeamet, Rae vald.	alates 2026	väike	projektid / vald	Toimub vähemalt 1 infopäev aastas; osalejate arv jälgitav
Kerksuskeskuse või kogunemiskoha lahendus	Selgitada, kuhu kogunetakse ulatusliku häire korral ja millised on minimaalsed tingimused.	Vastutaja: Rae vald. Partnerid: Külaselts, Päästeamet.	2026-2028	keskmine	valla eelarve	Ametlik kogunemiskoht ja toimimisjuhis olemas
Naabrivalvesektori perioodilised koolitused	Koolituskava alusel koolitatakse kogukonna liikmeid aastate lõikes roteeruvatel teemadel	Vastutaja: Naabrivalve sektor. Partnerid: Eesti Naabrivalve, Päästeamet, Külaselts	alates 2026	väike	projektid / vald	Toimub vähemalt 1 infopäev aastas; osalejate arv jälgitav

Soovituslik seire- ja hindamistabel

Valdkond	Näitajad 2025/2026 baas	Sihttase 2028	Sihttase 2030	Sihttase 2030 ja mõjuvaade	Hindamise sagedus
Kogukonna kaasamine	liikmete arv; külakoosolekul osalejate arv; uudiskirja levik	+10%	+25%	Sihttase 2030: +25%. Mõju: tugevam esindatus valla suunal ja parem võimekus teisi tegevusi vedada.	1 kord aastas
Ühistransport	väljumiste arv; ühenduste arv Jüri/Järve/Tallinna suunal	kokkulepitud parendused käivitatud	oluline paranemine vähemalt 2 suunal	Sihttase 2030: oluline paranemine vähemalt 2 suunal. Mõju: väheneb autosõltuvus ja kasvab ligipääs teenustele, koolidele ja huvitegevusele.	1-2 korda aastas
Noorte võimalused	regulaarsete tegevuste arv; osalejate arv; noorteruumi olemasolu	vähemalt 2 tegevust	püsiv lahendus või noortekeskus	Sihttase 2030: püsiv lahendus või noortekeskus. Mõju: tugevam turvatunne, väiksem sihitu ajaveetmine ja suurem kogukonnaseotus.	1 kord aastas
Teenused	pood / pakiautomaat / kogukonnaruum / terviseteeenus	vähemalt 1 uus teenus	vähemalt 2-3 uut või püsivat lahendust	Sihttase 2030: vähemalt 2-3 uut või püsivat lahendust. Mõju: väheneb sundliikuvus ja suureneb kodulähedane elukvaliteet.	1 kord aastas
Turvalisus ja kriisivalmidus	kriisiplaan; infopäevad; kogunemiskoha lahendus	kriisiplaan olemas	lahendused toimivad ja korrastatud	Sihttase 2030: lahendused toimivad ja korrastatud. Mõju: kasvab toimepidevus ning paraneb kriisilukordades tegutsemise võime.	1 kord aastas

ARENGUKAVA ELLUVIIMINE JA JÄLGIMINE

Uuesalu küla arengukava elluviimine põhineb kogukonna, Uuesalu Külaseltsi ja Rae valla koostööl. Arengukava ei ole staatiline dokument, vaid dünaamiline tööriist, mille eesmärk on suunata küla arengut ning toetada otsuste tegemist ja tegevuste planeerimist.

Arengukava elluviimine eeldab selget rollijaotust, regulaarset seiret ning valmisolekut kohandada tegevusi vastavalt muutuvatele oludele. Käesolev peatükk kirjeldab arengukava rakendamise põhimõtteid, rahastamise võimalusi, seirekorraldust ning uuendamise aluseid.

Elluviimise põhimõtted

Arengukava elluviimine toimub koostöös erinevate osapoolte vahel, kellel on erinevad, kuid omavahel seotud rollid.

Uuesalu Külaselts on arengukava elluviimise peamine eestvedaja kogukonna tasandil. Külaselts koondab elanike algatusi, korraldab kogukondlikke tegevusi ning esindab küla huve suhtluses Rae vallaga ja teiste partneritega. Samuti on külaselts oluline info vahendaja ning kogukonna kaasamise korraldaja.

Rae vald mängib kesket rolli avaliku taristu arendamisel, planeeringute koostamisel ning teenuste kättesaadavuse tagamisel. Paljude arengukavas kirjeldatud tegevuste elluviimine sõltub otseselt kohaliku omavalitsuse otsustest, investeeringutest ja koostöövalmidusest. Kogukonna roll seisneb aktiivses osalemises, tagasiside andmises ning ühistevgevustes kaasa löömises. Arengukava elluviimine eeldab elanike valmisolekut panustada oma elukeskkonna kujundamisse ning osaleda aruteludes ja otsustusprotsessides.

Oluline põhimõte on koostöö ja partnerlus. Arengukava eesmärkide saavutamine eeldab pidevat koostööd nii külasiseselt kui ka Rae valla, ettevõtjate ja teiste koostööpartneritega. Tõhus koostöö aitab paremini arvestada erinevate osapoolte huve ning leida lahendusi, mis toetavad küla terviklikku arengut.

Rahastamine

Arengukava elluviimine toimub mitmekesiste rahastusallikate toel. Kuna kõik tegevused ei ole võimalikud üksnes külaseltsi ning kohaliku omavalitsuse eelarve vahenditest, on oluline kasutada erinevaid täiendavaid rahastusvõimalusi.

Peamised rahastusallikad on Rae valla eelarve ning avaliku sektori investeeringud, mis on suunatud taristu, avaliku ruumi ja teenuste arendamisele.

Lisaks on oluline roll projektipõhistel toetustel, sealhulgas riiklikel ja Euroopa Liidu programmidel (nt LEADER-meede, KOP jt). Nende kaudu on võimalik rahastada kogukonnaalgatusi, avaliku ruumi arendamist ning erinevaid koostööprojekte.

Uuesalu Külaselts saab olla projektide algataja ja elluviija, kaasates vajadusel partnereid ning koondades kogukonna ideid konkreetseteks taotlusteks.

Täiendavateks võimalusteks on koostöö erasektoriga ning kogukonnapõhised algatused, sealhulgas vabatahtlik panus ja kaasrahastus. Selline mitmekesine rahastamismudel võimaldab paindlikumalt reageerida vajadustele ning viia ellu ka väiksemaid, kuid kogukonna jaoks olulisi projekte.

Seire ja hindamine

Arengukava elluviimist jälgitakse regulaarselt, et hinnata seatud eesmärkide täitmist ning vajadusel tegevusi korrigeerida. Seire eesmärk on tagada, et arengukava ei jääks pelgalt strateegiliseks dokumendiks, vaid oleks aktiivselt kasutusel küla arengu suunamisel.

Seire keskendub eelkõige arengueesmärkide saavutamisele ning tegevuskavas toodud tegevuste elluviimisele. Hindamisel võetakse arvesse nii kvantitatiivseid näitajaid (nt valminud objektid, ellu viidud tegevused) kui ka kvalitatiivseid hinnanguid (elanike rahulolu, kogukonna aktiivsus).

Seiret viib eestvedavalt läbi Uuesalu Külaselts koostöös Rae vallaga. Vajadusel kaasatakse ka kogukonna liikmeid, et saada laiapõhjalist tagasisidet arengukava elluviimise kohta.

Arengukava täitmist hinnatakse regulaarselt, soovitatavalt vähemalt kord aastas. Selleks võib korraldada arutelusid, koguda tagasisidet elanike käest ning analüüsida tehtud tegevuste mõju.

Seire tulemused aitavad tuvastada kitsaskohti, hinnata prioriteetide asjakohasust ning teha vajadusel muudatusi tegevuskavas või rakendamisiisides.

Arengukava uuendamine

Arengukava on ajas muutuv dokument, mida tuleb vajadusel ajakohastada, et see vastaks küla tegelikele vajadustele ja arengusuundadele.

Arengukava uuendamine võib toimuda nii jooksvalt väiksemate täiendustena kui ka põhjalikuma ülevaatamisena arengukava perioodi keskel või lõpus. Vajadus muudatusteks võib tuleneda näiteks olulistest muutustest demograafias, elukeskkonnas, rahastusvõimalustes või kohaliku omavalitsuse arengusuundades.

Uuendamise protsessis on oluline kaasata kogukonda, et tagada arengukava jätkuv vastavus elanike ootustele ja vajadustele. Samuti on vajalik koostöö Rae vallaga, et muudatused oleksid kooskõlas laiemate arengudokumentidega.

Arengukava uuendamine toimub läbipaistvalt ning selle käigus hinnatakse nii seniseid tulemusi kui ka tulevikuvajadusi. Vajadusel täpsustatakse eesmäärke, tegevusi ja prioriteete, säilitades samas arengukava üldise suuna ja põhiväärtused.

LISA 1.

Uuesalu küla arengutegurite (SWOT) analüüs

SWOT analüüs valmis november 2025 Uuesalu elanike uuringu läbiviimise tulemusena.

TUGEVUSED

Teema / tugevus	Osakaal kõigist vastajatest
Looduslähedane, turvaline ja rahulik elukeskkond (roheline, sotsiaalmaa, jalutus- ja mänguvõimalused, vaikne ümbrus, oma järv)	85%
Ühtehoidev ja aktiivne kogukond (naabrite valdvalt sõbralik suhtlus, kogukonnaüritused, infovahetus)	61%
Toimiv naabrivalve ja üldine turvatunne	58%
Aktiivne lapse- ja peresõbralik keskkond (palju lastega peresid muudab küla jätkusuutlikuks)	58%
Linnalähedus ja hea ühendus (isikliku transpordiga). Uuesalu paiknemine Tallinna lähedal ja küla on liiklusmagistraalidele avatud	52%
Sportimis- ja liikumisvõimalused (BMX, korvpall, jalgpall, võrkpall, kergliiklusteed)	54%
Hea arendaja ja koostöövalmidus (IBE, Everaus)	32%
Hea infrastruktuur ja taristu areng (kergliiklusteed, valgustus, kõrghaljastus)	39%
Rahvusvaheline ja mitmekesine kogukond (ka välismaalased)	3%

NÕRKUSED

Teema / nõrkus	Osakaal kõigist vastajatest
Ühistranspordi puudulikkus (üks bussiliin ühes suunas ning ebapiisav väljumiste arv). Kehv ühendus töökohtadega	85%
Kriisivalmiduse kava puudumine. Üldine kriisivalmiduse ja teavitusvõime nõrkus (riiklik reageerimiskiirus, sidekanalite probleemid)	
Loodud, kuid ebatäielikud või katkenud kergliiklusteed ja liiklusohutuse probleemid (Liiva tee katkestus, valgustus, liikluskultuur, kiirusepiirangud)	62%
Perearsti ja esmatarbeteenuste puudumine (toidupood, esmatarbekaubad)	54%
Noorte ja täiskasvanute huvi- ning spordiringide puudumine külas ning puudulik kättesaadavus bussisõidu kaugusel	51%
Puuduvad või halvas seisus mängu- ja spordiväljakud (väljõusaal, väikelaste mängualad, talvised sportimisvõimalused)	47%
Vähene kogukonnamajade ja kooskäimiskohtade olemasolu (kogukonnamaja, kohvik, pagaritöökoda, pubi)	40%
Avalike prügikastide ja jäätmekonteinerite nappus	27%
Talvine hooldus ja spordirajatiste puudumine (suusarajad, jääväljakud)	24%
Kasvav turvalisuse ja järelevalve puudumise probleem (noorte kambad, kehv valgustus)	23%
Valla poolne napp tugi küla infrastruktuuri ja taristu arendamisel	30%
Arenduse ja planeeringute ebamäärasus (probleemid omavoliliselt ehitatud kuuride seadustamisega)	15%
Külakeskne transpordikorraldus puudulik (sõltuvus autost, rendi-transpordivahendite ebapiisav kättesaadavus)	2%
Pakiautomaatide puudumine jalutuskäigukaugusel	1%
Parkimisprobleemid (eriti Järve külastajatele)	1%
Kogukonda sulandumise raskused uutel elanikel	<1%

VÕIMALUSED

Teema / võimalus	Osakaal kõigist vastajatest
Kogukonnamaja või kooskäimiskohtade loomine (huvialad, töötoad, üritused)	44%
Raamatukogu ja haridusvõimaluste (noorte huvialakool, eelkool jms) laiendamine Uuesallu	43%
Sportimis- ja liikumisvõimaluste arendamine (välijõusaal, spordisaal, jõusaal, padeliplats, tennisplats, terviserajad)	39%
Kohaliku kaubandusvõrgu arendamine (kogukonnapood, minimarket, kohvik, söögikoht)	33%
Lastele ja noortele suunatud uued mängu- ja huvialad (nt Jänese tee mänguväljak, Põdra tee 17 saal, lasteaia hooned)	25%
Terviseradade ja loodusparkide arendamine (jalutusrajad, Järveäärse ala ühendus loodusradadega ümbruskonna rohealadel)	25%
Külakogukonna ühtsuse ja identiteedi tugevdamine (ühised sümboolikaga pused, naabreid ühendavad üritused, mis toimivad tihedamini, kui kord aastas)	24%
Küla koostöö ja partnerlused ümbruskonna arendajate, koolide ja MTÜdega	22%
Uute töökohtade loomine ja kohalike ettevõtjate koostöö	22%
Ühised spordi- ja kogukonnaüritused (talgud, turniirid, laagrid)	21%
Kergliiklusteede ja ühenduste arendamine (ühendus Järveküla ja Järvega, Kurna oja terviserajad, lisateed)	18%
Külakeskkonna täiustamine (liikluskünnised, tänavavalgustus, turvalisus)	9%
Pakiautomaatide lisamine külasse (Omniva, DPD, Smartpost)	3%
Bolt / ühiskasutatavate autode ja kahe rattaliste rendisõidukite ning ühistranspordi arendamine	3%
Rail Balticu ehitusega kaasnevate liiklussõlmede ja teeühenduste parendamine (nt Jahimehe tee väljaehitus)	1%

RISKID JA OHUD

Teema / risk või oht	Osakaal kõigist vastajatest
Arendajate huvi kadumine ja vastutuse hajumine (näiteks Everaus, Soku tee, arenduse hooldusprobleemid)	30%
Ühistranspordi ja ühenduste halvenemine (RB müüriefekt, Liiva tee katkestus, otseühenduse kadumine Järveküla/Peetriga)	28%
Noorte ohutu liikumise ja käitumise riskid (kihutajad, tõukerattad, ropendavad kambad, liiklusreeglite eiramine)	43%
Planeeringu ja seadustamise probleemid (abihooned, vanad planeeringud, regulatsioonid, valla üldplaneeringu piirangud)	21%
Keskkonna ja looduse kahjustused (metsade raie, loodusala vähenemine, Hispaania tigude sissetung)	28%
Teehoolduse ja talvise liikluse probleemid (libedus, lume lükkamine, hooldus puudulik)	45%
Lemmikloomadega seotud probleemid (hulkuvad ja vabapidamisel kassid, väljaheited, vara kahjustused)	32%
Valla ja kogukonna vahelise infopuuduse või kaasamise nõrkus (kommunikatsiooni puudumine)	19%
Linnastumise ja linna mugavuste ootuse surve küla identiteedile	23%
Reostus- ja müraprobleemid (Elveso pumpla, külaliste tegevus järve kaldal)	16%
Vaba aja ja noorsootegevuse vähesus (puuduvad tegevused teismelistele)	21%
Külaliste ja väliste kasutajate negatiivne mõju (prügi, lärmakus, parkimine järve kaldal)	9%
Sotsiaalsed pinged ja ühtekuuluvuse vähenemine (ükskõiksus, vähene koostöö)	8%
Rail Balticu arenduste keskkonnamõju (killustatus)	22%
Kriisi- või hädaolukorra realiseerumine enne kogukonna kriisivalmiduse kava valmimist	12%

LISA 2.

Uuesalu küla taristu hetkeseis, arengud ja riskid

Käesolev lisa annab ülevaate Uuesalu küla taristu hetkeseisust, peamistest arengusuundadest ning riskidest, mis mõjutavad küla elukeskkonda arengukava perioodil 2026–2030.

Taristu käsitus hõlmab nii kohalikke ühendusi, tehnovõrke kui ka piirkonda mõjutavaid riiklikke suurprojekte. Uuesalu puhul on oluline arvestada, et küla arengut kujundab üheaegselt nii kohalik elamuarendus kui ka laiemate taristuprojektide kumulatiivne mõju.

Piirkondlik kontekst ja taristu üldine areng

Uuesalu küla paikneb Rae valla põhjapiirkonnas, kus viimastel aastatel on toimunud kiire elamuarendus ja elanike arvu kasv. Sellest tulenevalt on taristu arendamine olnud pidev väljakutse ning vajadus tervikliku ja ettevaatava planeerimise järele suureneb ka järgneval arenguperioodil.

Piirkonna arengut mõjutavad lisaks kohalikele otsustele ka Rae valla üldplaneering ning riiklikud taristuprojektid, mille mõju ulatub otseselt Uuesalu elukeskkonda. Eesmärk on tagada Uuesalu elanikele turvaline, toimiv ja jätkusuutlik elukeskkond.

Riiklikud taristuprojektid ja tulevikuarengud

RAIL BALTICA

Rail Baltica on rahvusvaheline raudteetaristu projekt, mille eesmärk on ühendada Balti riigid Euroopa standardrööpmelise kiirraudteega. Uuesalu küla paikneb Harjumaa põhitrassi lõigul (Soodevahe–Kangru), mistõttu projekt mõjutab otseselt piirkonna ruumilist arengut ja liikumisvõimalusi.

Raudteekoridor läbib Uuesalu territooriumi kirde-edela suunas ning kujundab ümber senise teedevõrgu. Harjumaal valmib Soodevahe–Kangru lõigul ligikaudu 9,2 km pikkune raudteetaristu.

Peamised mõjud:

- ✓ ruumiline killustumine ja sõltuvus viaduktidest;
- ✓ ajutised ja püsivad muudatused liikluskorralduses;
- ✓ ehitusaegne müra, tolmu ja liikluskoormuse kasv;
- ✓ võimalik mõju kinnisvarale ja elukeskkonna kvaliteedile;
- ✓ looduslike liikumiskoridoride katkemine.

Elektritaristu (EstLink 3)

Riik kavandab Tallinna piirkonna kõrgepingevõrgu tugevdamist, mille üheks osaks on EstLink 3 arendamine.

Arengukava perioodil toimuvad:

- ✓ trassikoridoride valik ja mõjude hindamine;

- ✓ riigi eriplaneeringu kehtestamine;
- ✓ projekteerimise ettevalmistamine.

Planeeringutes käsitletakse võimalikke trassikoridore Uuesalu piirkonnas ning uue 330 kV alajaama rajamist Rae vallas.

Võimalikud mõjud:

- ✓ muutused maastikupildis ja rohealades;
- ✓ elektromagnetväljadega seotud tajutud riskid;
- ✓ liikumispiirangud ohutuskoridorides;
- ✓ täiendav koormus teedele ehitusetapis;
- ✓ kriitilise taristu paiknemine elamupiirkonna läheduses.

Vesinikutaristu

Põhjamaade–Balti vesinikutaristu arendamise eesmärk on luua regionaalne vesiniku ülekandevõrk.

Arengukava perioodil toimuvad:

- ✓ planeeringumenetlused ja mõjude hindamine.

Ehitustegevus jääb valdavalt perioodi 2032–2035, kuid trassivalikud võivad mõjutada Uuesalu piirkonda juba lähiaastatel.

Teedevõrk ja liiklus

Juurdepääsud ja teedevõrk

Uuesallu pääseb mitme peamise ühenduse kaudu:

- ✓ Viljandi maantee suunalt Kangru tee kaudu;
- ✓ Järveküla suunalt;
- ✓ Tartu maantee suunalt läbi Assaku;
- ✓ Tallinna ringtee kaudu Jahimehe tee kaudu

Teede seisukord

Mitmete Uuesalu teede seisukord on viimastel aastatel halvenenud.

Olulisemad probleemid:

- ✓ Põdra tee – peamine ühendustee, mille katend on amortiseerunud;
- ✓ Jahimehe tee – halvenenud läbitavus ja vähenenud kasutatavus;
- ✓ vanemate elamualade siseteed vajavad lähiaastatel rekonstrueerimist

Positiivse arenguna lisati 2025. aastal valla teehooldusse Siili tee ja Soku tee. Samas on osa teid eraomandis, mis muudab hoolduse korraldamise keerulisemaks.

Liikluskoormus

Liikluskoormus on kasvanud elanike arvu suurenemise tõttu ning Rail Baltica ehitusega seotud raskeveokite liikluse tõttu. Põdra tee toimib olulise ühendusena Viljandi maantee ja Assaku suunal ning on muutunud osaliselt transiitkoridoriks ka naaberpiirkondade elanikele. Tiptunnid on hommikul 7–10 ning õhtul 16–19.

Peamised probleemid:

- ✓ suurenenud liikluskoormus;
- ✓ sõidukiiruste kasv;
- ✓ ohutusriskide suurenemine;
- ✓ müra suurenemine

Kergliiklus ja ohutus

Uuesalu läbivad olulised kergliiklusteed, kuid esineb kitsaskohti:

- ✓ puuduv lõik Liiva tee piirkonnas (ühendus Kindluse/Järveküla kooliga); • keerukad ristumised Karja tee piirkonnas;
- ✓ ehitustegevusest tulenevad ajutised riskid.

See mõjutab eelkõige laste ja noorte iseseisvat liikumist.

Teehooldus

Teede hooldus toimub Rae valla põhimõtete alusel:

- ✓ talvine hooldus (lumetõrje, libedusetõrje);
- ✓ suvine hooldus (parandused, puhastustööd).

Rail Baltica ehitus on põhjustanud täiendavat kulumist, mistõttu on oluline teede taastamine pärast ehitust ning ajutine hooldus ehitusperioodil.

Ühistransport ja liikumisvõimalused

Uuesalu ühistransport tugineb peamiselt bussiliinile 162, mis ühendab küla Tallinna kesklinnaga. Lisaks teenindavad piirkonda koolibussid.

Peamised ühistranspordi probleemid:

- ✓ väljumisajad ei vasta elanike vajadustele;
- ✓ piiratud ühendus Jüri ja teiste valla keskustega;
- ✓ puuduvad ühendused Viljandi maantee suunal;
- ✓ sõltuvus ühest põhiliinist

Sellest tingituna tekib elanikel sõltuvus isiklikust autost, suureneb ajakulu igapäevaseks liikumiseks ning samuti on piiratud iseseisev liikumine lastel ja noortel.

Vee- ja kanalisatsioonitaristu

Uuesalu vee- ja kanalisatsiooniteenust osutab AS Elveso.

Hetkeseis:

- ✓ teenus katab enamuse elamualadest;
- ✓ joogivee kvaliteet vastab normidele;
- ✓ olemas tuletõrjevesi ja hüdrandid.

Riskid:

- ✓ surve langus tipptarbimise ajal;
- ✓ õltuvus elektrivarustusest;
- ✓ võimalikud mõjud piirkondlikest arendustest.

Arenguvajadused:

- ✓ kriisivalmiduse tugevdamine;
- ✓ koostöö teenusepakkujaga;
- ✓ elanike teadlikkuse tõstmine.

Elektri- ja gaasitaristu

Elektrivõrk

Olemas on 110/20 kV alajaam ning madalpingevõrk on rajatud maakaablitega.

Riskid:

- ✓ kriitilise taristu paiknemine elumupiirkonna läheduses;
- ✓ elektromagnetväljadega seotud tajutud riskid;
- ✓ liikumispiirangud ohutuskoridorides.

Gaasivõrk

Uuesalu piirkonda läbib maagaasi magistraalitorustik.

Riskid:

- ✓ võimalikud gaasilekked ja õnnetused;
- ✓ ehitustegevusest tulenevad kahjustused;
- ✓ elanike vähene teadlikkus.

See loob vajaduse kriisiplaanide, teavitustöö ning paremate märgistuste järele.